

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2808

av Lawen Redar (S)

Kvinnors särskilda roll för fred och säkerhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att implementera FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet i det globala förebyggande arbetet, agera mot det sexuella våldet i krig och konflikt samt för jämställt bistånd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett viktigt redskap för att hantera de många utmaningar som världen står inför idag är en ny syn på säkerhet. Forskning visar att könsperspektiv, kvinnors deltagande i fredsprocesser och konflikthantering gör strävan mot fred och demokrati effektivare i jämförelse med fokus på nationell säkerhet och externa militära hot. En förändrad syn på säkerhetspolitik innebär att omvärdera begreppet säkerhet genom att analysera vem den är till för. Nationell säkerhet från externa militära hot missar den viktigaste säkerhetspolitiska aspekten: mänsklig säkerhet.

Det som framförallt hotar människors grundläggande rättigheter och säkerhet är globala företeelser. Fattigdom, samhällens sårbarhet, sjukdomar och epidemier, klimatförändringar, sexuellt våld, terrororganisationer, kan orsaka sönderfallande stater och mellanstatliga konflikter. Behovet av att se, innan katastrofen är ett faktum, underliggande orsaker till säkerhetspolitiska problem är ett verktyg som ter sig allt viktigare. För att hantera de hot som vi står inför med rätt instrument och på ett så effektivt sätt så möjligt måste icke-traditionella lösningar lyftas fram. Det är här genusperspektiv och kvinnors deltagande kommer in.

Kvinnors deltagande leder till ökad effekt i våra strävanden efter fred, säkerhet och mänskliga rättigheter – nationellt, i närområdet och globalt. Kvantitativ forskning visar dessutom på samband mellan samhällens jämställdhet och minskad våldsbänagenhet och korruption. Kvinnor, fred och säkerhet är ett instrument för att förhindra väpnade konflikter, skapa fred där våldet redan är ett faktum samt att främja försonings- och återuppbyggnadsprocesser efter krig.

Därför måste FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet, även kallad säkerhetsrådsresolutionen 1325, implementeras i det globala förebyggande arbetet. Nationella handlingsplaner ska synliggöra och förstärka kvinnors deltagande, makt, inflytande, betydelse, säkerhet och åtnjutande av sina mänskliga rättigheter, både före och efter konflikter. Krav på genusrådgivare ska gälla vid utlandsmissioner, i flyktingläger och de processer som föreligger i syfte att återuppbygga samhällen. Fredsavtal som inte tar hänsyn till kvinnors perspektiv eller som förhandlats fram utan kvinnors deltagande ska inte vinna respekt från omvärlden eller Sverige. FN och andra internationella organ som beslutar om fred och säkerhet skall ha jämn representation av kvinnor och män. Högre krav på jämställda delegationer, där fler kvinnor behöver synas som ledare och förebilder på höga positioner.

Det sexuella våldet måste upphöra

Idag är det farligare att vara kvinna än att vara soldat i krig. Det sexuella våldet i konfliktområden rör sig inte om enskilda övergrepp, utan om en systematiserad krigsföring som slår sönder kvinnors liv och hela samhällen - om det så är i Syrien, Irak, Sudan eller Kongo.

Den internationella och mediala uppmärksamheten kring sexuellt våld väcktes ursprungligen i samband med upptäckterna av de våldtäktsläger som existerade under konflikterna såväl i Bosnien som i Rwanda på 90-talet. Det systematiska och till synes strategiska sexuella våldet ansågs först som en oundviklig bieffekt av krig. Men diskussionerna och teorierna om orsakerna till det sexuella våldet har förändrats. I stället för att prata om våldtäkter i krig som en oundviklig konsekvens av ”mäns oförmåga att kontrollera antingen sin omätliga lust eller sitt bestialiska beteende i allmänhet, vilket setts som en följd av krigets avsaknad av normer och regler” inser man nu att sexuellt våld utförs i strategiska eller taktiska syften. Syftet med strategierna varierar med konflikterna. Det kan vara att utrota en etnicitet som under folkmordet i Rwanda genom att fördärva kvinnors fertilitet eller i syfte att ”smutsa ner” och ”skämma ut” först och främst offren, som ofta blir stigmatiserade, men även männen, som ses som oförmögna att skydda ”sina” kvinnor.

Den svenska utrikespolitiken behöver ett helhetsgrepp om allt ifrån att stoppa utformningen av den patriarkala krigskulturen till uppbyggande av rättsstater med effektiva system och lagstiftningar, rättssäkerhet, strategi mot fattigdom och grundläggande krav på skola och utbildning. Att fråga kvinnor och kvinnoorganisationer om vilka behov som finns och vilka förslag de har på åtgärder är en avgörande faktor i förändringsarbetet. Kvinnor är offer för det sexuella våldet men ska också ses som primära aktörer för förändring.

Gör biståndet jämställt – minst hälften ska gå till kvinnor

Det finns en bred enighet om att ökad jämställdhet är avgörande för minskad fattigdom och ett effektivt bistånd. Det handlar inte bara om rättvisa, utan lika mycket om att satsningar på kvinnor ger resultat. Om det internationella biståndet fördelades lika mellan kvinnor och män skulle världens fattigaste kvinnor få betydligt bättre möjligheter att förändra sina liv och på köpet kommer en mer effektiv fattigdomsbekämpning som gynnar alla.

För att uppnå dessa mål behöver följande åtgärder vidtas:

FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet, även kallad säkerhetsrådsresolutionen 1325, ska implementeras i det globala förebyggande arbetet. Nationella handlingsplaner ska synliggöra, mäta och förstärka kvinnors deltagande, makt, inflytande, betydelse, säkerhet och åtnjutande av sina mänskliga rättigheter, både före och efter konflikter. Genusrådgivare ska finnas med på utlandsmissioner, flyktingläger och i processer att återuppbygga samhällen. Fredsavtal som inte tar hänsyn till kvinnors perspektiv eller som förhandlats fram utan kvinnors deltagande ska inte vinna respekt från omvärlden. Målet om minst 40 procent kvinnor på alla nivåer i beslutsprocesser för fred och säkerhet ska efterlevas och FN och andra internationella organ som beslutar om fred och säkerhet skall ha jämn representation av kvinnor och män.

Vi Socialdemokrater fördömer all form av sexuellt våld som förekommer i krig och konflikt. Minst hälften av det svenska biståndet ska gå till kvinnor.

Lawen Redar (S)